

Adres artykułu: <https://bip.iaepan.edu.pl/arttykul/eksploatacja-i-wykorzystanie-surowcow-kamiennych-w-pradziejach-i-sredniowieczu>

Eksploatacja i wykorzystanie surowców kamiennych w pradziejach i średniowieczu

- [Trwające](#)
- [Zakończone](#)

Informacje o projekcie

Tytuł projektu: Eksploatacja i wykorzystanie surowców kamiennych w pradziejach i średniowieczu

Autor projektu: Prof. dr hab. Paweł Valde-Nowak

Jednostka prowadząca projekt: Instytut Archeologii i Etnologii PAN, Ośrodek Archeologii Gór i Wyżyn, w ramach Zespołu E.1.

Źródło finansowania projektu: statutowe

Wykładowcy

Jednostki zaangażowane w projekt:

Nazwa jednostki: Instytut Archeologii i Etnologii PAN, Ośrodek Archeologii Gór i Wyżyn, w ramach Zespołu E.3. Zakres obowiązków: jednostka prowadząca projekt

Nazwa jednostki: Archeologický ústav Akademie věd České republiky Brno. Zakres obowiązków: współpraca dr Lubomira Šebeli przy zadaniu E.3.III. Analiza zespołów krzemieniarskich z Moraw i Czech.

Nazwa jednostki: Katedra geologie a paleontologie, Ústav geologických věd, Přírodovědecká fakulta, Masarykova univerzita, Brno. Zakres obowiązków: współpraca prof. dr Antonina Přichystala przy zadaniu E.3.III. Analiza zespołów krzemieniarskich z

Moraw i Czech.

Osoby zaangażowane w projekt:

Imię i nazwisko: prof. dr hab. Paweł Valde-Nowak, archeolog,

Zakres obowiązków: zadanie E.3.I. - 12 miesięcy (1/2 etatu)

Imię i nazwisko: dr Halina Dobrzańska, archeolog,

Zakres obowiązków: zadanie E.3.II. - 6 miesięcy; zadanie E.3.IV. - 6 miesięcy

Imię i nazwisko: dr hab. Jerzy Kopacz, archeolog

Zakres obowiązków: zadanie E.3.III. - 12 miesięcy

Dokumentacja rysunkowa:

Irena Jordan - 3 miesiące

Jolanta Ożóg - 2 miesiące

Osoby zaangażowane w projekt spoza IAE PAN:

dr Marta Kaflńska - zadanie E.3.1. (bez wynagrodzenia)

Charakterystyka

Cel główny projektu:

Głównym celem projektu jest określenie skali i kierunku eksploatacji surowców oraz sposobów ich zastosowania w prehistorii. Szczególne znaczenie w projekcie mają dowody wykorzystywania skał krzemionkowych w epoce kamienia i epoce brązu. Przedmiotem badań będzie także wytwórczość pozarolnicza w okresie rzymskim i wczesnej fazie okresu wędrówek ludów, analizowana pod kątem wykorzystania surowców, ich technologii i techniki oraz organizacji przestrzennej pracowni.

Cele szczegółowe projektu:

Projekt ma na celu pogłębienie dotychczasowej wiedzy na temat zaplecza surowcowego w czasach pra- i protohistorycznych, a szczególnie określenie skali i kierunku tak wczesnej eksploatacji surowcowej. Duże znaczenie w tych badaniach mają dowody wykorzystywania skał krzemionkowych w epoce kamienia i epoce brązu, a także stosowanie glin i odpowiednich domieszek w wytwórczości ceramiki w

młodszych okresach pradziejów.

Osobne miejsce zajmują wybrane zagadnienia z dziedziny metalurgii żelaza oraz obróbki metali nieżelaznych w pierwszych wiekach naszej ery. Duże znaczenie dla realizacji projektu mają badania pracowni brązowników szerokim zasięgu środkowoeuropejskiego Barbaricum. Tematyka ta jest zajmująca z wielu powodów, między innymi ze względu na surowcowo-technologiczny kontekst podstawowej dla okresu działalności metalurgicznej, związanej z obróbką żelaza. W zakresie projektu znajdują się także zagadnienia dotyczące wytwórczości ceramiki, wśród nich na uwagę zasługuje wykorzystanie niepublikowanych dotąd wyników badań laboratoryjnych i eksperymentalnych. Badana będzie różnorodność form organizacji przestrzennej wymienionych tu gałęzi wytwórczości pozarolniczej. Przy omawianiu zagadnień związanych z produkcją wykorzystane zostaną rezultaty analiz paleogeograficznych. W związku z dominującym zainteresowaniem zagadnieniami kulturowo-chronologicznymi, wśród badaczy okresu rzymskiego na obszarach Europy Środkowej, podejmowanie prac nad gospodarką ludności zamieszkującej tę część Barbaricum należy uznać za zadania priorytetowe.

Prace nad gospodarką surowcowo-narzędziową u społeczności epoki kamienia i początku epoki brązu przebiegać będą w projekcie na dwóch płaszczyznach. Pierwszą tworzą studia petroarcheologiczne, zmierzające do zdefiniowania karpackiej prowincji surowców kamiennych, dotychczas pomijanych lub traktowanych wyrywkowo w ujęciach monograficznych. Intensyfikacja prac archeologicznych, jaka nastąpiła w ciągu ostatniego dwudziestolecia, pozwoliła udokumentować istnienie w tej strefie zasobnych złóż skał krzemionkowych, z powodzeniem wykorzystywanych zarówno przez środkowo- i górnopaleolityczne grupy neandertalskie i Homo sapiens, jak również przez reprezentantów wszystkich późniejszych paleolitycznych technokompleksów, a także w mezolicie, neolicie i na początku epoki brązu. Drugą płaszczyznę w studiach tworzą wyniki wnikliwych analiz techniczno-typologiczno-surowcowych oryginalnego i mało znanego przemysłu kamiennego społeczności tworzących kulturę pucharów dzwonowatych z jej północno-wschodniego zasięgu, ograniczonego do terenu dzisiejszych Czech i Moraw, Śląska i Małopolski.

Harmonogram projektu:

E.3.I. Karpacka prowincja surowców skalnych w epoce kamienia i w początkach epoki brązu.

2012 - Radiolaryt pieniński i fliszowy w epoce kamienia – sprawozdanie z wykonanych prac.

2013 - Studia nad rogowcami mikuszowickimi jako zapleczem surowcowym dla karpackich społeczności z epoki kamienia - sprawozdanie z wykonanych prac.

2015 - Monografia, autor: P. Valde-Nowak

E.3.II. Pracownie brązowników w środkowoeuropejskiej części Barbaricum (I-V w. n.e.).

2012 - Rozdział: Tradycje lateńskie i wpływ kultury prowincjonalnorzymskiej widoczny w wytwórczości brązowników w Barbaricum - autorka: H. Dobrzańska.

2013 - Monografia, autorka: H. Dobrzańska

E.3.III. Krzemieniarstwo młodszego eneolitu na Morawach i na Śląsku Czeskim.

2012 - Monografia - współautor J. Kopacz

E.3.III. (NOWE ZADANIE) Studium porównawcze krzemieniarstwa kultury pucharów dzwonowatych - Morawy, Czechy, Śląsk, Małopolska

2013 - Analiza zespołów krzemieniarskich z Moraw i Czech - sprawozdanie z wykonanych prac.

2015 - Monografia, współautor - J. Kopacz

E.3.IV. (NOWE ZADANIE) Wytwórczość pozarolnicza w środkowoeuropejskim Barbaricum w okresie rzymskim i we wczesnej fazie okresu wędrówek ludów.

2013 - Zebranie materiałów z obszaru Polski, Słowacji i Czech - sprawozdanie z wykonanych prac.

2013-2016 - seria artykułów, autor - H. Dobrzańska.

Planowane rezultaty:

Efektem realizacji projektu będą monografie dotyczące:

2012: Krzemieniarstwa młodszego eneolitu na Morawach i na Czeskim Śląsku, autor J. Kopacz

2013: Pracowni brązowników środkowoeuropejskiej części Barbaricum (I-V w. n.e.), autorka H. Dobrzańska

2015: Karpackiej prowincji surowców skalnych w epoce kamienia i w początkach epoki brązu, autor P. Valde-Nowak

2015: - Studium porównawczego krzemieniarstwa kultury pucharów dzwonowatych z Moraw, Czech, Śląska i Małopolski - monografia wieloautorska

Artykuły dotyczące:

2013-2016: seria artykułów na temat wytwórczości pozarolniczej w środkowoeuropejskim Barbaricum w okresie rzymskim i we wczesnej fazie okresu wędrówek ludów, autorka H. Dobrzańska.

Publikacje

Valde-Nowak P.

2012 The North-Carpathians province of silica rocks during Stone Age, (w:) J. K. Kozłowski, Z. Mester (red.) The lithic raw material sources and interregional contacts in the Northern Carpathian regions, Kraków (w druku).

Metryczka

Opublikował w BIP:	Instytut Archeologii i Etnologii PAN
Data opublikowania:	12.05.2020 10:05
Ostatnio zaktualizował:	Instytut Archeologii i Etnologii PAN
Data ostatniej aktualizacji:	12.05.2020 10:05
Liczba wyświetleń:	9